

PHILIP VERMEULEN maakt reusachtige installaties waarin hij de zintuigen van de bezoeker stevig op de proef stelt. Op uiteenlopende manieren gaat hij het gevecht aan met licht, geluid en beweging. Hij probeert hun basiselementen uit elkaar te trekken en te isoleren, om er vervolgens een eigenzinnige, beeldende compositie van te maken. Philips installaties nemen de toeschouwer mee in een andere, overweldigende, oorverdovende wereld.

Voor het Herfstatelier van het PTLab experimenteert Philip met de breking van licht.

Op een zware tafel van zeker 4 meter lang staan drie stevig opgevoerde motoren. Aan ieder daarvan is een propeller gekoppeld. Aan de kopse kant van de tafel een projector met een fikse lichtstraal.

Waarmee ben je bezig?

Mijn nieuwe installatie is een mix van geluid en lichtprojectie. Het licht van de beamer laat ik op een muur schijnen. Tussen de beamer en de muur staan drie draaiende propellers waarmee ik het licht gedeeltelijk kan blokkeren. Alleen een klein beetje licht wordt doorgelaten. Daardoor krijg je heel weirde schaduwen.

Ik kan zelf het tempo van de motoren bepalen – van idioot hard tot best wel rustig. Ik kan ook bepalen of ze allemaal precies gelijk gaan, of juist net niet... Zo manipuleer ik het beeld.

De lamp waarmee ik werk heeft een kleurenwielletje. Doordat dat wielletje heel hard ronddraait geeft de beamer sterk wit licht. Maar omdat ik door die straal weer mijn propellers laat draaien wordt het witte licht weer opgebroken en neem je juist kleuren waar.

Door die interferentie kan ik het beeld ook stil laten staan of heel langzaam laten lopen. Je krijg dan een soort stroboscopisch effect te zien dat doet denken aan wanneer je op de snelweg naar de auto naast je kijkt en de wielen van je buurman soms stil lijken te staan. Met precies dat fenomeen ben ik aan het stoeien.

En dat geluid dan?

Die opgevoerde motoren kunnen zo hard dat het bijna niet meer leuk is. En dat vind ik dan wél weer leuk. De tafel staat dan helemaal te shaken. Ik experimenteer met objecten onder de tafel. Cimbals en hiats van een drumstel en andere metalen objecten. De tafel wordt dan meteen klankkast. Alles trilt en resoneert mee. Op een gegeven moment flikkeren en zelfs dingen van tafel af. Allemaal lichtelijk angstaanjagend. De week voor het Herfstatelier was ik in residentie bij iii – een door kunstenaars gestuurde interdisciplinaire werk- en onderzoeksplek in Den Haag. Die dagen heb ik me vooral op het geluidsdeel gestort. Nu dus het beeld. Uiteindelijk moet het samen komen: een tweelagige installatie die je aan de ene kant meetrekt in een soort gewelddadig Haags oud&nieuwfeest, aan de andere kant kan je je onderdompelen in het kalme hypnotiserende beeld van een eeuwig ronddraaiend langzaam veranderend kleurenpalet.

Wat ontdek je tijdens het atelier?

In de aansturing van de motoren hebben we een enorme upgrade gemaakt. Aanvankelijk werkten we met normale MIDI – waarmee je in 127 stapjes van 0 naar 100 gaat. Het toerental van de motoren is 3000 – dus dat werkt best grof. Ik ben nu overgestapt op 14 bit MIDI. Die werkt met 16384(!) stapjes. Dat betekent dat ik een enorm stuk nauwkeuriger kan werken. Door die hogere resolutie worden de beelden ook meteen strakker en kan ik er zelfs een abstract soort animatie van maken.

Verder onderzoek ik met welke lichtbron ik het beste kan werken. Fijn om daar met mensen van BeamLab over te bakkeleien. Tijdens het Lab heb ik geëxperimenteerd met een chique beamer – een Panasonic PT-D6710. Het kleurenwielletje van die beamer draait waanzinnig snel en de lens die ik erbij kreeg is ontzettend goed. Alle vervelende schaduwen die ik daarvoor had, ben ik nu kwijt. Het beeld is veel schoner geworden. En het kleurenpalet is rustiger, de kleuren zijn wat valer. Mijn eigen huis- tuin en keukenbeamer werkt gewoon op RGB, dan wordt het meer kermis. Kan ook natuurlijk. Dat is een keuze.

Verder had ik nog een hoop technische houtje-touwtje vragen, waarmee ik hier weer een stuk verder ben gekomen. Dingen die voor anderen misschien evident zijn, zoals het bestaan van een HDMI-splitter. Daarmee kan ik nu met maar 1 signaal vanuit mijn laptop 10 projectoren in één keer aansturen.

Loop je nog tegen andere dingen aan?

Het beeld is nog niet af. Daar worstel ik mee. De projectie op de propellers op tafel werken goed, de kleurenschaduw op de muur is ook erg mooi. Maar het beeld is nog niet eenduidig. De tafel als object en klankkast en de projectie op de muur, ze staan nog los van elkaar. Ik zoek nog naar wat het nu echt vertelt. Misschien is het een kwestie van opstelling, ruimte-indeling – zoiets. Het PTLab zoekt mee. Zij stellen ook inhoudelijke vragen, die mij dan weer aanzetten tot verder doorzoeken.

Voor welke plekken maak je je werk eigenlijk?

Eigenlijk is mijn onderzoek een spullenonderzoek, en een inhoudelijk onderzoek, en een locatie-onderzoek. Mijn installaties staan in galeries en musea, maar ook op bijvoorbeeld mediafestivals en geluidsfestivals, én je kunt er ook nog performances mee doen. Alle verschillende locaties hebben andere randvoorwaarden en eigen kijk- en luisterregels. Dit werk laat zich denk ik goed aanpassen. Maar dan moet ik wel nadenken over hoe ik het werk aanpas op de veranderende omstandigheden, zodat het op iedere plek de juiste concentratie afdwingt. In een museum zal het misschien meer een ambient ervaring worden, waar mensen in en uit lopen. Ik vermoed dat écht hard gaan daar niet mogelijk is. Bij een performance van een minuut of 20 is het juist wel vet om 10 minuten of nog langer héél erg veel noise te maken – om het publiek daarna de kalmte van de projecties pas echt te laten ervaren. Iedere ruimte heeft een eigen afgebakend verhaal nodig. Dat onderzoek voltrekt zich over iets langere tijd, maar ook daarover denkt het PTLab met me mee.

En als je installatie klaar is?

Op 28 november geef ik als het kan een performance bij iii in Den Haag. Daarna is het allemaal nog een beetje ongewis dankzij alle maatregelen. Maar het liefst sta ik zodra alles weer een beetje open is in een paar musea. En daarnaast meer performances.